A°. 1848.

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.)

DONDERDAG 3 FEBRUARIJ.

(De prijs der Advertentiën is van een tot vijf regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

☞ Advertentiën voor de Courant van den eigen dag moeten bezorgd worden des morgens vóór negen ure. Alle Advertentiën ná negen ure inkomende blijven liggen *tot het volgend nommer*.

Openbare werken.

Bij den aanvang van de tegenwoordige zitting der Kamer heeft het bestuur melding gemaakt van »maatregelen om werken van openbaar nut in verschillende oorden des rijks tot stand te brengen, ten einde daardoor aan vele handen werk te verschaffen en nieuwe bronnen van bestaan te openen.” Volgens eenige geruchten zou deze zinsnede mede voor den heer VAN HALL aanleiding geweest zijn tot het nemen van zijn ontslag. Zoo als de woorden in de troonrede luiden, is het moeijelijk zich eenig begrip te maken van het eigenlijk plan der ministers, indien die heeren ten minste een plan hebben, en niet maar op goed geluk eene phrase gebruikt hebben, omtrent den aard van welker verwezenlijking zij nog niet gedacht hebben.

Men heeft gesproken van *werken van openbaar nut*, hoedanige er zeker hier nog velen te doen zijn. Ook in dat opzigt gaan wij Hollanders zeer langzaam, men denke slechts aan onze spoorwegen, van welke de eene nog geen jaar geleden, den eindpaal bereikte, welken men daarvoor gesteld had, terwijl de andere, hoewel ingesteld om ons met Duitschland te verbinden, nog altijd bij deze stad eindigt, zonder vooruitzigt van immer tot zijn oorspronkelijk doel te zullen dienen. Men zie het Haarlemmermeer, tot welks droogmaking men nog altijd met slechts voorbereidende maatregelen bezig is. Die beschouwing zal toonen, dat voortvarendheid juist ons gebrek niet is, maar wij den goeden tijd tot handelen vaak met overwegen verloren laten gaan. Van daar blijft zoo veel ongedaan, wat ons nuttig en noodig ware te doen.

Is het echter zaak dat de staat die ondernemingen doe? Wij gelooven het niet. Van die zijde wachten wij nimmer zoo goed en zoo weinig kostbaar werk als van den particulieren ondernemer. De staat steekt zich daardoor in zaken, welke hij nimmer even goed controleren kan, en bij welke hij doorgaans verliezen zal. Teleurstelling is daarvan gewoonlijk het gevolg. De financiële moeijelijkheden, met welke het Fransche rijk tegenwoordig te worstelen heeft, zijn grootendeels toe te schrijven aan de menigte openbare werken, welke men daar van staatswege ondernomen heeft. Dit heeft tot die tekorten geleid, welke eene leening, op den ongunstigsten tijd van dergelijke operatiën, heeft noodig gemaakt en tot eene verlegenheid aanleiding gegeven, welke de Fransche ministers nog lang niet te boven zijn.

Bij ons zou het financiëel bezwaar alleen voldoende wezen ons van het maken van zulke werken door den staat terug te houden. Wat in Frankrijk misschien mogelijk is, zou hier ligt onmogelijk bevonden worden. Dat land bloeit, van jaar tot jaar ziet het enkel door het toenemen van het binnenlandsch vertier en zonder dat men tot het opdrijven der belastingen zijne toevlugt behoeft te nemen, zijne inkomsten met verscheidene millioenen vermeerderen; zoo het ministerie al in verlegenheid is, de natie is in staat het daaruit te redden. Maar bij ons, waar de welvaart afneemt, waar de belastingen de billijke grenzen reeds verre overschreden hebben, daar zou het roekeloosheid zijn ons in ondernemingen te steken, van welker uitkomst zeer mogelijk deficitten zouden ontstaan, in welke geene geheime Oost-Indische spaarpotten niet zouden kunnen voorzien.

Alleen dan, wanneer het werken van noodzakelijkheid betreft, wanneer het er op aankomt door het openen van kanalen of wegen, de bewoners van nog misdeelde streken des vaderlands in de mogelijkheid te stellen ook van hunne gronden partij te trekken, of, gelijk in Noord-Braband, de ingezetenen te bewaren tegen het maanden lang overstroomd blijven hunner landerijen, kan het pligt wezen voor den staat tusschen beide te treden. Hij zal echter zoo lang mogelijk de zaak aan de bijzondere nijverheid moeten overlaten, maar waar deze te kort schiet of het werk niet ondernemen wil, daar zal hij moeten toonen, dat hij den eenen niet boven den anderen bevoorregten, den eenen niet van voordeelen versteken wil, welke hij aan anderen schonk; daar zal hij zich de moeite en de kosten in het belang zijner ingezetenen moeten getroosten.

Men vordert in de laatste tijden in meer dan één land van den staat, wat op zich zelf tot diens werkkring niet behoort: men wil hem het werk van den particulier laten opnemen; maar dit geschiedt nimmer straffeloos. Zijn pligt is het aan te moedigen, gemakkelijk te maken, niet zelf zich in de zaken der nijverheid te steken.

Het doel der ministers is aan den arbeider werk te verschaffen. Zoo men het niet overdrijft is dit goed en wanneer de staat meent, dat de ondernemingsgeest hier zoo zeer slaapt, dat hij zonder krachtigen prikkel niet op te wekken is, zijn wij er geene tegenstanders van, dat hij er eenen zoeke, maar wij meenen, dat hij het met enkele uitzonderingen, bij wegen of kanalen somtijds, daarbij laten en niet zichzelven in ondernemingen werpen moet, welker uitkomsten hoogst onzeker en daarom ook hoogst gevaarlijk zijn.

Buitenlandsche berigten.

RUSLAND.

De St. Petersburgsche dagbladen deelen het volgende berigt uit Tiflis van den 31sten december mede omtrent de oorlogsbewegingen in den Kaukasus:

»*Schamyl* zond, in de verwachting dat de invallende winter het zamenwerken der Russische troepen in het middengedeelte van Daghestan verhinderen zou, in november een groot gedeelte van zijn leger naar Zudacher. De bewoners dier streken verdedigden echter hunne dorpen dapperlijk, deden eenen uitval en sloegen de Muriden op de vlugt. De bezwaren van eenen veldtogt in den winter niet achtende, rukten de Russische troepen op de tijding daarvan onverwijld naar de dorpen Urtschugatu en Makarklu, welke de opstandelingen versterkt hadden, drongen ze uit die stelling, en keerden, na de rust in die streken hersteld te hebben, den 14den december naar hunne kwartieren te Temir-Chan-Schura en Kumuch terug.

»Omtrent denzelfden tijd ondernam de generaal *Freitag* eenen togt naar het noordelijk gedeelte van het gebergte, met het doel, om in de bosschen van het landschap Tschetschna op verschillende punten breede doorhakkingen te doen maken, hetgeen men reeds vroeger in andere streken met het beste gevolg ondernomen had. Om dit zijn plan ten uitvoer te brengen, verliet hij op den 20sten november met eene sterke legerafdeeling de vesting Wosdwischenski, en nam eene stelling bij de rivier Goita in. Van den 11den tot den 22sten december werden dagelijks mobiele kolonnes uitgezonden, om wegen door de bosschen te openen, en de naastbijgelegene dorpen en woningen der vijandelijke stammen te verwoesten. Op den 18den december vermeesterde de generaal *Freitag* de stijve en ontoegankelijke sterkte van Sabdude in de kleine Tschetschna. In de op deze dagen voorgevallen gevechten hebben de vijanden groote verliezen geleden. De afdeeling van den generaal *Freitag* zet hare verrigtingen in de kleine Tschetschna voort, en verzekert daardoor aan onze verdere ondernemingen tot onderwerping van dit district een goeden uitslag.

»In Opper-Sunscha maakte de overste *Slepzoff* zich de afwezigheid der Tschetschenzen, die zich om het leger van generaal *Freitag* gedrongen hadden, ten nutte om zich in het landschap aan de overzijde van de rivier Walerik te dringen. In den nacht van

den 23sten op den 24sten december verliet hij het fort Atschoi en rukte tegen het dorp Umachan-Jurt op. Het grootste deel der wederstand biedende Tschetschenzen bleef op de plaats; het dorp werd in de asch gelegd; en twee en twintig gevangenen bleven in de magt der Russen."

ITALIE.

Een dagblad van Turin deelt een brief mede, dien de Keiser van Oostenrijk aan den Aartshertog *Reinier*, Onderkoning van het Venetiaansch-Lombardijsch koningrijk, zou geschreven hebben:

»Ik heb kennis gekregen van hetgeen op 2 en 3 januari te Milaan is voorgevallen. Het blijkt mij duidelijk, dat in het Venetiaansch-Lombardijsch koningrijk eene partij bestaat, die de orde en openbare rust tracht te verstoren.

»Reeds heb ik alles voor dat rijk gedaan, wat gij hebt noodig geoordeeld voor de behoeften en wenschen van de verschillende provinciën; ik ben niet genegen, andere concessiën te doen.

»Uwe Hoogheid zult deze mijne gevoelens openbaar maken. De houding van de meerderheid der bevolking van het Lombardijsch-Venetiaansch koningrijk doet mij hopen, dat er geene andere betreurenswaardige gebeurtenissen zullen plaats vinden. In alle gevalle reken ik op de trouw en den moed mijner troepen."

— Volgens een brief uit Venetië van 18 januari in *Galignani's Messenger*, moet daar eene sterke gisting heerschen, die nog vermeerderd werd, door het berigt van het gebeurde te Milaan. Twee voorname jonge dames, de gravinnen *Justiniani* en *Bentivoglio*, deden onmiddellijk eene collecte voor de familiën der in laatstgemelde plaats gevallen slagtoffers. De geestdrift, die daardoor werd te weeg gebragt, was over deze daad zoo groot, dat de vrouwen dien avond in den schouwburg met een algemeen gejuich begroet werden. Den volgenden dag werden de echtgenooten van beide dames op het bureau van politie ontboden, waar hun het geld werd afgevraagd, alsmede de lijst van de inschrijvers. Beiden weigerden zulks en *Bentivoglio* voegde er zelfs bij, dat het geld (ongeveer *f* 3000) reeds op weg naar Milaan en de lijst der inschrijvers vernietigd was.

— Een dagblad van Florence meldt, dat 500 te Cremona verzamelde recruten geweigerd hebben te marcheren; men moest hen dreigen, dat de tiende man doodgeschoten zou worden, om hen van besluit te doen veranderen. Een aantal andere, die te Como stonden, zijn naar Zwitserland gedeserteerd.

DUITSCHLAND.

Berlijn, 28 jan. De stedelijke regering is thans aan het beraadslagen over het oprigten van openbare *warm-inrigtingen* voor de arme klassen. De grootste hindernis zal misschien van den kant der politie in den weg gelegd worden, die reeds vroeger, toen het werkverschaffings-kantoor ter sprake kwam, met het gevaarlijke van eene zoo groote ophooping van menschen zonder werk op ééne plek, voor den dag kwam. Gelukkig dat de ondervinding daar is om te bevestigen, wat men reeds *a priori* voor zeker kon aannemen: namelijk, dat een aantal menschen, die zich komen warmen, vóór de publieke orde niet gevaarlijk zijn. Tegen eventuële kleine wanordelijkheden zal het oog van eenige burgers voldoende zijn. Nergens, waar verwarm- en toevlugt-huizen bestaan, is eenige klagt over wanordelijkheid aangeheven; men mag dus dezelfde uitkomst ook te Berlijn verwachten. In Engeland bestaan reeds sints jaren toevlugthuizen waar men gratis nachtlogies, ontbijt en avondeten ontvangt, bij voorbeeld, te Londen, te Manchester, te Liverpool, te Edinburgh (waar men nog daarenboven een bad kan nemen). De toevloed naar deze huizen is zeer groot. Van Frankrijk is ons tot nu toe alleen Straatsburg bekend, hetwelk trouwens zeer rijk aan alle inrigtingen van weldadigheid is. In België heeft men dergelijke inrigtingen te Brussel en op nog eenige plaatsen. Te Petersburg bestaan talrijke lokalen, in welke koetsiers, arbeiders enz. op alle tijden van den dag zich kunnen verwarmen. Van de Duitsche steden behooren hierbij Praag, Posen, Breslau en, sints acht dagen, ook Potsdam. Moge deze geheele inrigting zich zeer spoedig over alle gemeenten, ten minste over de grootere, waar de hulpelooze individu zoo ligt ten econnomische verloren gaat, uitbreiden! Wat het bezighouden betreft van hen, die van de verwarmhuizen gebruik maken, zoo kan dit geen zwarigheid baren. Die niet zelve hun werk medebrengen, kunnen door opstellen of voorlezingen zeer geschikt onderhouden worden of met boeken uit eene op te rigten volks-bibliotheek voorzien worden. Ook zou men zorg kunnen dragen, dat er het een of ander gemakkelijk werk bij de hand werd genomen; de inrigting zou dan dubbel nuttig werken.

HONGARIJE.

Presburg, 23 jan. De Standen-tafel heeft zich met eene gewigtige vraag bezig gehouden, de vraag over het *stemregt der steden.* Om het gewigt dezer vraag wel te begrijpen, wete men, dat de 49 koninklijke vrijsteden, even als de comitaten, elk 2 afgevaardigden naar den Rijksdag zenden en volgens de wet van 1608 ook, even als de comitaten, elk 1 stem mogen uitbrengen. Dit regt — dat zekerlijk, wanneer men de geringe beteekenis der steden tegenover de comitaten gadeslaat, exorbitant mag genoemd worden — ging met den tijd voor de steden verloren, en de Standen vergunden aan de gezamenlijke afgevaardigden, niet alleen der steden maar ook der kapittels, in de voorbereidende circulair-zittingen in het geheel geene, en bij de zittingen van den Rijksdag slechts 1 stem voor allen te zamen, van welke zij niet eenmaal gebruik maakten. Reeds de vorige Rijksdag had het tot één zijner hoofd-onderwerpen gekozen deze gewis onevenredige verhouding te veranderen en aan de steden op nieuw eene vertegenwoordiging overeenkomstig aan hun gewigt in den staat toe te kennen, en er zijn over die aangelegenheid wijdloopige redevoeringen gehouden. Thans even als toen is er verschil ontstaan tusschen de regering en de groote meerderheid van den Rijksdag niet over het punt van doelmatigheid en billijkheid, maar over dat van het strenge regt en de wijze van uitvoering. De regering heeft bij haar voorstel de uitbreiding van het stemregt der steden als een formeel *regt* derzelven voorgedragen; de oppositie beschouwt het als eene *hervorming*, die slechts onder zekere voorwaarden kan toegestaan worden. Zij beschouwt de constitutie der steden als *peculia regia* — bij hare afhankelijkheid van de regering en van eenige patricische geslachten —, als iets dat aan de Hongaarsche staatsregeling vreemd is, als eene voleindiging van dat hetgeen de regering door het zoo hevig gegispte stelsel van administratie bij de comitaten wilde doordrijven, en zij wil deze vreemde elementen uitgedreven hebben, vóór zij een gedeelte harer eigene beteekenis aan de aanvallen der regering prijs geeft. Men kan als de publieke opinie in Hongarije aanmerken, wat de baron *Vay* op den vorigen Rijksdag in de Magnaten-tafel zeide: »Zoo »lang de organisatie der steden geene betere waar»borgen voor de onafhankelijkheid harer vertegen»woordiging biedt, zal ik hun niet alleen niet de »gevraagde 16, maar zelfs niet 1 stem toestaan." Na de hevigste kritiek van *Metternich's* politiek jegens Hongarije, heeft de Standentafel nu toch eindelijk het besluit genomen, dat zij de uitbreiding van het stemregt der steden hiervan afhankelijk zou maken, of de regering hunne latere voordragten tot hervorming der tegenwoordige organisatie der steden zou aannemen. De debatten hierover zijn reeds afgeloopen. — Al de nederlagen, welke de politiek der hof-kanselarij naar alle kanten lijdt, zijn niet geschikt den moed en het vertrouwen der oppositie op haar goed regt te verzwakken, en dit vertrouwen wordt des te sterker door de berigten van den slechten toestand der gezondheid van prins *Metternich*, wiens dood waarschijnlijk in Europa nog meer veranderingen zou te weeg brengen, dan de dood van *Louis Philippe.*

FRANKRIJK.

Parijs, 30 jan. In de hooge kringen wordt veel gesproken over eene nieuwe verschijning van den hertog *van Rianzares*, welke eerstdaags in het hôtel van de straat de Courcelles verwacht wordt. Het bekend gemaakte doel zou zijn, de regeling der geldelijke zaken van de koningin *Maria Christina*. Maar de beter onderrigte wenden voor te weten, dat *Munoz* te Parijs komt, om daar de schikkingen te maken aangaande de reis, welke de hertogin *van Montpensier*, in de maand april e. k., naar Madrid zal doen. Er zou namelijk besloten moeten worden of H. K. H. om de moeijelijkheden, met Engeland op dat punt niet te doen herleven, alleen zoude gaan; of zich door haren gemaal zou doen vergezellen. Ook onderstelt men, dat de terugkomst van *Espartero* in Spanje, en de verdachte betrekkingen, welke de ex-regent met de progressisten op nieuw zoude aangeknoopt hebben, niet vreemd zijn aan de reis des hertogs.

Binnenlandsche berigten.

Rotterdam, 1 febr. De beroemde violoncellist *Servais* is te Weenen plotseling overleden. Hij had den ouderdom van 38 jaren bereikt. De andere bijzonderheden van zijn dood zijn nog niet bekend.

— Er is thans in Frankrijk eene assurantie-maatschappij voor faillissementen, in dat land, tot stand gekomen. Tegen eene premie, naar gelang der risico, van 10 cent. tot 1 franc 25 cent. per 100 francs, op het geheele bedrag der jaarlijksche omzettingen van den geassureerden, kan men zich namelijk, *rue Richelieu 92 te Parijs*, voor alle dergelijke verliezen vrijwaren. De advertentiën dezer maatschappij verzekeren ook, dat bij dezelve eene reserve-kas gevoegd is, om de geassureerden te hulp te komen, die zich in eene oogenblikkelijke geldelijke verlegenheid mogen bevinden.

's Hertogenbosch, 31 jan. Ook ter dezer stede is de sterfte gedurende deze maand buitengewoon groot geweest, als zijnde er 115 personen overleden, welk getal in gewone tijden niet meer dan 55—60 bedraagt, terwijl, toen de cholera hier het hevigste was, in de grootste maand der sterfte er slechts 120 overlijdens waren, zijnde destijds de stad nog daarenboven in het bezit geweest van een zwaar garnizoen, hetgeen nu het geval niet is.

Groningen, 31 jan. In de vorige week heeft zich de besmettelijke *longziekte* in dit gewest vertoond en wel in de gemeente Beerta. Het onderzoek van eene door den heer staatsraad, gouverneur dezer provincie benoemde en dadelijk derwaarts gezondene commissie heeft deze ongelukkige waarheid buiten allen twijfel gesteld, maar tevens aanleiding gegeven, om alle maatregelen te nemen tot dadelijke stuiting dezer ziekte in hare *beginselen*, bepaaldelijk doordien er terstond last gegeven is, om *al het vee* van den stal, waarin de ziekte zich vertoond heeft, ook het schijnbaar gezonde, te dooden.

Zoo ver bekend is, heeft die ziekte zich nog maar op dien éénen stal vertoond, aldaar ingevoerd door aangekochte kalveren, die, zoo als naderhand bleek, van buiten de provincie herkomstig waren. Alle veehouders zullen dus wél doen, met de grootst mogelijke voorzigtigheid bij den aankoop en het vervoer van rundvee in acht te nemen en *geen vee van buiten deze provincie aan te koopen*; dat dan ook niet noodzakelijk is, daar er genoeg jong vee in deze provincie selve wordt aangefokt. (*Gr. Ct.*)

Zutphen, 31 jan. De vorige week, op den 28sten en 29sten dezer, werd door de leden van het zangkoor der R. C. gemeente alhier, onder directie van den heer *J. B. Siebelink*, een vocaal concert ten behoeve van de R. C. armen dezer stad gegeven, waarvan de zuivere opbrengst de som van *f* 388,80½ bedraagt.

Bij den ongunstigen toestand der fondsen van het armbestuur, en het vermeerderen van het getal behoeftigen, kan het niet anders of deze bijdrage moet in den langdurigen en strengen winter vooral welkom zijn.

Allen die iets tot het gegeven concert hebben toegebragt, hetzij door inteekening, hetzij door de uitvoering, zullen zich daarom over den goeden uitslag van hetzelve verheugen.

Arnhem, 1 febr. Wij hebben in een vroeger nommer gewag gemaakt van de Singaporesche petitie in aansien der handelingen van het Nederlandsch-Indische gouvernement op Celebes. Wij achten het van belang onzen lezers deze petitie in haar geheel mede te deelen, zoo als wij die vinden in het nommer van gisteren der *Amsterdamsche Courant.*

Zie hier de petitie:

Aan het Huis der Gemeenten.

»Wordt eerbiedig vertoond, dat bij een traktaat, den 17den maart 1824 te Londen gesloten en geteekend tusschen Z. M. den Koning van Groot-Brittanje en Ierland en Z. M. den Koning der Nederlanden, de wederkeerige regten van bezitting en van handel van beide deze mogendheden en hare onderdanen in de Oost-Indiën geregeld en bepaald zijn geworden:

»Dat meer bijzonder bij de artt. 1, 2, 3 en 4 van gezegd traktaat voorzieningen gemaakt zijn voor den handel der onderdanen van elke dezer mogendheden, op de bezittingen van de andere in de Oost-Indiën, alsmede voor den handel met de inlandsche rijken en staten, welke laatste voor de onderdanen van beide mogendheden op gelijken voet

opgesteld zou wezen, verbindende genoemde hooge contracterende partijen zich, met geen inlandsch rijk in de Oost-Indische zeeën eenig traktaat aan te gaan, hetzij regtstreeks, hetzij door het opleggen van ongelijke regten, tot strekking hebbende den handel van de andere partij uit de havens van zoodanig inlandsch rijk uit te sluiten, en dat ieder artikel in eenig reeds aan eene der beide zijden bestaand zoodanig traktaat, zulk eene strekking hebbende, ingetrokken zou worden; verbindende beide partijen zich al verder, de striktste orders aan hare burgerlijke en militaire overheden, benevens aan hare oorlogschepen te zullen geven, om de aldus bepaalde vrijheid van handel te eerbiedigen, en in geen geval eenige belemmering in den weg te zullen stellen aan de vrije gemeenschap der inboorlingen in den Indischen Archipel met de havens der beide mogendheden of van deze met de havens der inlandsche rijken.

»Dat blijkende is uit de speciale uitzondering, ten opzigte van de Molucca-eilanden, bij art. 7 gemaakt en opgehelderd en omschreven bij de nota's, tusschen de Engelsche en Nederlandsche gevolmagtigden, bij het sluiten van het traktaat gewisseld, dat de vrijheid en gelijkheid van handel, tusschen de onderdanen van de beide mogendheden en met de inlandsche rijken en staten van den meest uitgebreiden aard zou wezen en wel bijzonder ten opzigte van den handel met inlandsche staten geheel door de voorzieningen van gezegd traktaat geregeld zouden worden.

»Dat niettegenstaande het ruime en wijde veld, den handel door den Indischen archipel geboden en den toenemenden smaak der inlanders voor manufacturen en waren van Europa en van het vaste land van Azië, de Britsche handel in deze streken eenige jaren lang niet is vooruitgegaan en laatstelijk zeer blijkbaar is afgenomen, hetwelk de vertooners [illegible] aan de werkdadige handelingen van het gouvernement van Nederlandsch-Indië, in het uitbreiden van zijnen invloed en heerschappij over de inlandsche rijken in den archipel en aan zijn gelijktijdig in het werk stellen van alle pogingen tot schending van de bepalingen van voormeld traktaat, en tot het belemmeren en uitsluiten van den handel en de gemeenschap der Britsche onderdanen met de inlandsche rijken, eene handelwijze, die men dit gouvernement eenige jaren lang toegelaten heeft, voort te zetten, zonder van den kant van het Britsch gouvernement er eenig vertoog of eenige tegenkanting tegen te doen.

»Dat nog zeer onlangs een nieuw bewijs van het bestaande voornemen van het gouvernement van Nederlandsch-Indië om alle in zijne magt staande middelen in het werk te stellen, ten einde den Britschen handel uit de inlandsche rijken uit te sluiten, gegeven is, door zijne handelwijze ten opzigte van Macassar, dat sedert januari van dit jaar (1847) als eene vrije haven is opengesteld, een maatregel, die, niettegenstaande het tijdelijk nadeel, hetwelk sommigen voorzagen, dat er voor een der takken van den handel van Singapore uit zou voortspruiten, door de vertooners met vreugde werd begroet, als den eersten stap van het Nederlandsch gouvernement, om de bepalingen [illegible] gelijke vrijheid van handel, ten volle en ter goede trouw ten uitvoer te leggen, maar dat zij thans integendeel onderrigt zijn, dat het tot een voorwendsel gemaakt wordt tot verdere beperkingen en eene meer [illegible] van den Britschen handel met de inlandsche rijken der havens, die onder Nederlandschen invloed of heerschappij bevindende.

»Dat de vertooners deze petitie vergezeld doen gaan van authentieke afschriften van drie brieven gerigt, aan den gouverneur der nederzettingen in de straat en van twee verklaringen, uit welke blijkt, dat de Nederlandsche overheden te Macassar die haven verklaard hebben tot de eenige plaats op het eiland Celebes, voor vreemden handel opengesteld en dat zij met in-beslag-neming en verbeurdverklaring bedreigen ieder Britsch koopvaardijschip, zich begevende niet alleen naar die gedeelten van Celebes, welke de Nederlanders in bezit genomen hebben, maar ook zelfs naar die havens van inlandsche staten op dat eiland, die als nog onafhankelijk zijn, of met welke de Nederlanders slechts door traktaten in betrekking staan, en tot welke aan de Britsche kooplieden, bij de artikelen 3 en 4 van het traktaat van 1824, de vrije en onbelemmerde toegang is toegekend.

»Dat het traktaat tusschen het Nederlandsch gouvernement en den sultan van Jambie, een inlandsch rijk op het eiland Sumatra, geteekend op den 15den december 1834 en [illegible] reeds op den 31sten mei 1841, door den burggraaf [illegible], secretaris van staat voor de buitenlandsche [illegible] verklaard geworden is; »in onderscheiden zijner bepalingen [illegible] strijd te wezen met het traktaat van 1824, [illegible] tot strekking hebben, den Britschen handel het nadeel toe te brengen, waartegen het traktaat van 1824 bestemd was te waken;« nog steeds door het Nederlandsch gouvernement in volle kracht gehandhaafd wordt. Dat, onder begunstiging van het 8ste artikel en meer andere van gezegd traktaat met den sultan van Jambie, de regeling op de scheepvaart en den handel van Nederlandsch-Indië in het gedeelte van Moera Kompeh in Jambie, in werking gebragt is bij een onlangs uitgevaardigd besluit van den gouverneur generaal van Nederlandsch-Indië, een afschrift waarvan, zoo als het gevonden wordt in de *Javasche Courant* van den 1sten mei ll., hiernevens gevoegd wordt en bij hetwelk ongelijke regten gelegd worden op goederen, onder Nederlandsche vlag en van en naar de Nederlandsche Indische havens uit- en ingevoerd; en op die onder de betrekkelijke vlaggen en van en naar de havens van andere mogendheden.

»Dat de vertooners al wijders verlof vragen om te betoogen, dat reeds voor ettelijke jaren een zeer aanzienlijke handel door Britsche onderdanen op het eiland Balie gedreven is, dat de handelwijze van het Nederlandsch gouvernement, in de maand junij 1846, ten opzigte van twee van de magtigste rajahs van Balie, bestaande in het voortdurend gestationeerd blijven van eene gewapende Nederlandsche magt in het land en het afpersen van traktaten, ter erkenning van de opperheerschappij van Nederland over deze staten, eene nadeelige uitwerking gehad heeft op den handel tusschen Singapore en Balie, en dat de vertooners beducht zijn, dat de Britsche handel op Balie gevaar loopt van geheel te niet te zullen gaan, bij de inlijving van dat eiland in Java, een maatregel, dien zij verwachten, ten slotte op de tegenwoordige handelwijze van het Nederlandsch-Indisch gouvernement te zullen zien volgen, dat de traktaten van tijd tot tijd, door het Nederlandsch-Indisch gouvernement met inlandsche rijken in den Indischen archipel gesloten, alle, zonder onderscheid, de strekking hebben, om den Britschen handel in een of twee punten te benadeelen, vooreerst, door de inlandsche hoofden te noodzaken den vreemden handel te verbieden en de Britsche onderdanen daardoor geheel uit te sluiten; en ten andere, door het in de staten van zoodanige inlandsche rijken invoeren van de Nederlandsche bepalingen op scheepvaart en handel, waarbij een ongelijk stelsel van regten wordt opgelegd, in welke beide gevallen de vrijheid en gelijkheid van handel, bij het traktaat van 1824 gewaarborgd, vernietigd zoude zijn.

»Dat al de boven vermelde handelingen van de Nederlanders in den Indischen archipel van nadeeligen invloed zijn op den Britschen handel, die, in plaats van in die streken, die uitbreiding en dat gewigt te bekomen, waarvoor hij vatbaar is, en van voordeelig te wezen, beide voor Engeland, door het openen van nieuwe markten voor zijne manufacturen en voor de inlanders van den archipel, door hun de gunstige middelen tot ruilhandel van hunne onderscheiden opbrengsten te bieden, jaarlijks meer onzeker wordt en zelfs, uit het meest gunstig oogpunt beschouwd, in omvang en waarde, stationair blijft. Dat de vertooners voor den Britschen handel in den Indischen archipel geene uitsluitende privilegien of voordeelen verlangen, maar slechts die vrijheid en die gelijkheid, die bij de bepalingen van het traktaat van 1824 zoo duidelijk vastgesteld zijn.

»Dat [illegible] het er voor houden, dat eene der voornaamste [illegible] van de nadeelen [illegible] de Britsche belangen in den Indischen [illegible] gemeenschap tusschen [illegible] in den archipel gevestigd zijn en het Britsche gouvernement, van zoo omslagtigen aard is, dat er veel tijds verloren gaat, alvorens hunne vertoogen ter bevoegder plaatse kunnen doordringen, waardoor veelal reeds groot nadeel en verlies geleden is, alvorens er eenige maatregelen tot herstel genomen kunnen worden, en het gevolg hiervan is, de belanghebbenden te ontmoedigen, in het openden van vertoogen en bezwaren, waarvan de uitkomst zoo verre af is, en hen te bewegen, de belemmeringen en aanvallen der Nederlanders van en op den Britschen handel, het herstel waarvan een zoo veel vertraging en onzekerheid onderhevig is, stilzwijgend te verduren.

»Dat de vertooners het eerbiedig wagen, als een middel tot herstel van dit kwaad bewijs aan te geven, dat aan den gouverneur van de Britsche nederzettingen in de straten van Malacca, of andere bevoegde persoon, magtiging verleend moge worden, om eenen generaal-superintendent [illegible] over den Britschen handel en belangen in den Indischen archipel uit te oefenen; dat zoodanige superintendant in regtstreeksche briefwisseling met den secretaris van staat voor buitenlandsche zaken gesteld moge worden, en dat een Britsch oorlogschip, uitsluitend tot deze dienst bestemd, voor zoo ver dit mogelijk zal wezen, onder zijn bevel worde gesteld.

»Dat zoodanig eene betrekking alreeds bestaat ten behoeve van den Britschen handel op China, en dat zij niet minder noodzakelijk schijnt voor de welvaart en de bescherming van den Britschen handel in den Indischen archipel, en wel des te meer, daar de Oost-Indische maatschappij niet begeerig schijnt, in eenige belangrijke mate, hare bemoeijenis in den Indischen archipel uit te oefenen. Dat de weigering van het Nederlandsch gouvernement, om het residéren van consuls of andere agenten van het Britsch gouvernement op zijne bezittingen in den Indischen archipel te veroorloven, welk eene betrekking, als door de vertooners wordt aangegeven, tot het beschermen der Britsche onderdanen in de Nederlandsch-Indische bezittingen des te noodzakelijker schijnt te maken, daar er tegenwoordig geen officier van het Britsch gouvernement aanwezig is, tot wien zij zich, in dringende gevallen, om hulp of bijstel kunnen wenden. Dat het onderhouden van vriendschapsbetrekkingen met de inlandsche rijken in den Indischen archipel, door zulk eenen officier van het Britsch gouvernement, voor den Britschen handel en in het algemeen voor de Britsche belangen grootelijks bevorderlijk zou zijn, daar die rijken steeds een sterk verlangen naar vriendschapsbetrekkingen en naar een verbond met het Britsch gouvernement hebben betoond, maar zij het tot dusverre aan dit verlangen niet zoo zeer hebben zien beantwoorden, als wel behoord had, hetgeen de vertooners vermeenen hoofdzakelijk toe te moeten schrijven aan het gemis van een geschikt en duurzaam middel van gemeenschap.

»Dat het benoemen van eenen super-intendant over den Britschen handel in deze streken grootelijks tot bescherming en aanmoediging van den Britschen handel zou strekken, door het ter plaatse zelve aanwezig doen zijn van een officier van het gouvernement, tot welken de Britsche kooplieden zich, te allen tijde, gereedelijk om raad en bijstand zouden kunnen wenden, die de redenen der klagten zou kunnen onderzoeken en daaromtrent regtstreeks aan het Britsch gouvernement rapport zou kunnen doen; terwijl hij beter in staat zou zijn de gegrondheid van zoodanige klagten en de benoodigde middelen tot herstel te beoordeelen, dan zich ver af bevindende personen, aan wien en de middelen en de tijd tot een volledig en grondig onderzoek ontbreken. Dat de klagten veelal op niet genoegzamen grond rustende kunnen schijnen, omdat die gronden niet genoegzaam ontwikkeld en aangetoond kunnen worden, door bijzondere personen, die noch de middelen, noch de gelegenheid daartoe hebben, doch welke een behoorlijk gemagtigd commissaris van het gouvernement, in de gelegenheid zou wezen, ten volle te onderzoeken en te beoordeelen.

»Dat de vertooners al verder eerbiedigljk doen opmerken, dat het tegenwoordig onbekend zijn met de handelwijze van het Nederlandsch-Indisch gouvernement, ten opzigte van de inlandsche rijken, grootelijks voortspruit uit het verzuim van te waken voor de naleving van dat gedeelte van artikel 3 van het tractaat van 1824, waarbij de contracterende partijen zich verbonden hebben tot wederkeerige mededeeling van al de destijds bestaande traktaten of overeenkomsten, alsmede van die, welke later gesloten zouden kunnen worden tusschen de eene of de andere van haar en eenig inlandsch rijk in de Oostersche zeeën, en tot het, in het algemeen belang openbaar maken daarvan.

»Dat de vertooners met groot genoegen gezien hebben de maatregelen, onlangs genomen tot het vestigen van eene Britsche nederzetting op het eiland Laboan, als niet slechts strekkende tot eene praktische uitoefening van het regt om nederzettingen in den Indischen archipel te vestigen, maar ook als een bewijs van het voornemen van het Britsch gouvernement, om den Britschen handel en invloed in de Oostersche zeeën, door alle in zijn vermogen staande middelen te bevorderen, en zij verwachten, dat er voor den Britschen handel in het algemeen veel goeds zal voortspruiten uit de vermeerderde betrekking met Borneo en andere inlandsche rijken, waartoe dit ongetwijfeld leiden zal.

»Dat de vertooners, eindelijk nog, eerbiedigljk het wenschelijke betoogen, dat er onverwijld maatregelen genomen worden tot voortzetting van de zoo gelukkig begonnen pogingen van de Britsche zeemagt, om de zeeroverij op deze zeeën, die tot dusverre zooveel nadeel aan de belangen van den handel heeft toegebragt, ten onder te brengen, door het bezoeken van den Solo-Archipel, het hoofdkwartier van de grootste en meest geduchte zeeroovers bende in de Indische zeeën, en door het van de hoofden van den Solo afvorderen van zoodanige verbintenissen als een einde aan hunne ongeoorloofde wijze van handelen zullen maken.

»De vertooners smeeken het eerbiedigde huis ten nederigst, het hierboven ter neder gestelde in gunstige overweging te nemen, en zoodanige maatregelen te beramen, als noodzakelijk mogen voorkomen, ter bevordering van den Britschen handel en belangen in den Indischen archipel, en om dezen van de zijde van het Nederlandsch gouvernement eene meer strikte naleving van het Londensche traktaat van 17 maart 1824 te verschaffen. Hetwelk doende, enz.

»*Singapore*, November 1847."

Mengelwerk.

SARAH MARTIN.

(*Vervolg van no. 23.*)

Men heeft een belangrijk tafereel opgehangen van het eerste bezoek, door mejufvrouw FRY afgelegd in de gevangenis der vrouwen te Newgate. Opgehitst met mannen, bij welke de cipiers haar hadden gewaarschuwd, dat hare beurs, haar horologie, ja zelfs haar leven niet veilig waren, sprak zij hen toe met eene edele, krachtige en tevens zachte taal, en wist hen, door den invloed der overreding alleen, een reglement te doen aannemen, hetwelk eene vereeniging van vrouwen gereed was haar te helpen in werking te brengen. Dat alles was bevorde-

renswaardig en de uitkomst voortreffelijk. Maar mejufvrouw FRY, eene vrouw van hooge beschaving, had in haar uiterlijk voorkomen iets van de waardigheid, welke het verkeer in de groote wereld schenkt; daarenboven was zij gewoon in het openbaar te spreken bij de vereenigingen der kwakers, tot welker secte zij behoorde; eindelijk werd zij ondersteund door invloedrijke en kundige personen.

SARAH MARTIN bezat geen van die voordeelen; »mijn »vader", zegt zij, »had een' kleinen winkel in een »dorp. Ik ben in 1791 geboren; ik was eene eenige »dochter en weldra wees, en werd opgevoed door »de zorgen mijner grootmoeder." Deze was eene arme weduwe, BONNETT genaamd, die te Caister woonde, en handschoenen naaide. De geheele opvoeding van SARAH MARTIN bepaalde zich dus tot hetgeen men in eene dorpschool leeren kan; wat de wezenlijke kennis betreft, die zij later verkreeg, had zij geene andere leermeesteresse dan zichzelve. Toen zij veertien jaren oud was, besteedde zij een jaar om het nederige beroep te leeren, dat haar een middel van bestaan moest opleveren; en sedert had zij nooit gebrek aan werk, daar zij eene bekwame en ijverige werkster geworden was. Het bestuur over eene klasse in eene zondagschool, of het voorlezen uit den bijbel in de ziekenzaal van een of ander *workhouse*, waren overigens hare eenige voorbereiding voor de veel moeijelijker taak om gevangenen te onderrigten en te verbeteren. Zonder op eenige wijze de verdiensten van mejufvrouw FRY te willen verkleinen, onder wier ijverigste bewonderaars wij, daarentegen, behooren, gelooven wij, dat er in het gedrag harer nederige zuster iets eenvoudigers, iets heldhaftigers was. SARAH MARTIN, wij herhalen het, had geen der voordeelen, welke een hoogere stand in de maatschappij aan mej. FRY verleende; maar zij was geheel doordrongen met den geest van dat boek, »hetwelk", zegt zij, »altijd van barmhartigheid spreekt", en door dien geest geleid, waagde zij het, zonder helper, zonder vertrouwde, den troost des Evangeliums aan die ongelukkigen aan te bieden, die de maatschappij uit haren kring verstoot.

Zij zelve verhaalt met eene bewonderenswaardige eenvoudigheid, hare komst in de gevangenis. Eensklaps bevond zij zich in de tegenwoordigheid dier ontaarde moeder. »Deze scheen eerst verwonderd eene »vreemde te zien. Maar toen ik haar met de reden »van mijne komst had bekend gemaakt, toen ik haar »over hare misdaad had onderhouden over de genade van God, die zij zoo zeer behoefde, enz., »barstte zij in tranen los en bedankte mij." Die tranen en die dankbetuigingen hadden eenen beslissenden invloed op het gansche leven van SARAH MARTIN. Wanneer zij zich op eene onbeschofte wijze had zien terug wijzen, had haar moed kunnen wankelen, maar hij die vergiffenis verkondigt, wordt gewoonlijk goed ontvangen door hen, die van hunne schuld bewust zijn; hij wordt het zelfs des te beter, naarmate de misstap grooter is, indien hij zich maar met zachtheid en goedheid van zijne zending weet te kwijten. »Ik las haar", voegt zij er bij, »het 23ste »hoofdstuk van Lucas voor, de geschiedenis van den »boosdoener, die, hoewel regtvaardig door de menschen gestraft, genade vond bij den Heiland."

De ontvangst die zij ondervond, bewees de noodzakelijkheid harer vrijwillige zending, en hare bijzondere geschiktheid tevens voor eene taak van dien aard. Dat bezoek werd dikwijls herhaald gedurende de korte oogenblikken, die SARAH MARTIN van hare dagelijksche bezigheden kon afzonderen. Zij bepaalde zich in het begin tot het voorlezen; maar langzamerhand met de behoeften der gevangenen meer bekend wordende, en meer vertrouwen in zich zelve stellende, breidde zij weldra den kring van haar onderwijs uit, en begon hun te leeren lezen en schrijven. Die vermeerdering van werkzaamheden geschiedde natuurlijk ten koste harer dagelijksche bezigheden. Zij moest aan die nieuwe pligten een gedeelte van haren tijd, dat is, van haar bestaan ten offer brengen. Zij aarselde niet. »Ik dacht," zegt zij, »dat het noodig was één dag »per week aan de dienst der gevangenis te wijden. »Terwijl ik dien dag, en vele andere, mij geregeld »met hen bezig hield, leed ik volstrekt geen geldelijk verlies, integendeel, ik vond er eene groote »zelfvoldoening in, want Gods zegen was met mij."

SARAH MARTIN lette vervolgens op het vieren van den zondag, en na lang en dringend aanhouden op dat punt, slaagde zij er in de gevangen over te halen, »eene viering van den zondag te regelen, door »een van hen aan de anderen iets te doen voorlezen. »Maar ondervindende, dat dit werk, hoe goed ook »op zich zelf, moest gehandhaafd worden door eene »strenge inachtneming, en tevens oordeelende dat »mijne tegenwoordigheid eenen nuttigen invloed kon »hebben, maakte ik het mij ten pligt geregeld die »zondagsviering bij te wonen."

Na gedurende drie jaren, »in eene gelukkige »kalmte," hare onderneming te hebben voortgezet, deed zij een' stap verder. Zij verschafte bezigheid, eerst aan de vrouwen, daarna aan de mannen. »In »1823", zegt zij, »gaf een liefdadig mensch mij 10 »schellingen (7 gulden ongeveer), om er in het belang der gevangen gebruik van te maken; in den »loop derzelfde week ontving ik van een ander, tot »hetzelfde einde, 1 £ (12 gulden). Toen kwam ik »op het denkbeeld om voor die beide sommen katoen voor kindergoed te koopen, en ik sloeg terstond »handen aan het werk; ik leende patronen, »sneed de stoffen, bepaalde den prijs van het maken, gelijk dien van het verkoopen. De gevangenen »begonnen ook hemden en kleederen te maken.... Door »dit middel leerden vele jonge vrouwen naaijen, en »zij die vlijtig en spaarzaam waren, konden eene »kleine som verzamelen tegen den tijd dat zij zouden »ontslagen worden. Het eerste fonds van 17 gulden, »hetwelk ik gaarne onaangeroerd wilde bewaren, »zonder evenwel te trachten het te vermeerderen, »bedroeg weldra 7 guinjes (84 gulden), en sedert »dien tijd is er voor meer dan 408 £ (4896 gulden) »aan voorwerpen verkocht, in de gevangenis vervaardigd. De mannen vlochten hoeden van stroo, »en sneden later lepels en cachetten uit been; anderen vervaardigden petten, uit acht stukken samen »gesteld; daartoe gebruikte ik stukken van oud »laken, geborduurde wol, of elke andere stof, welke »mijne vrienden wel ter mijner beschikking wilden »stellen. In vele gevallen hebben jonge lieden, en »nog meer kinderen, hemden leeren naaijen van ongebleekt linnen of lappen, enkel om aan de verveling te ontsnappen of om zich nuttig te maken. Op »zekeren tijd aan de gevangenen een' afdruk van »*de schaakspeler*, door RETSCH, hebbende laten »zien, gaven twee mannen, waarvan de een schoenmaker en de ander metselaar was, een groot verlangen te kennen om die na te teekenen; ik stemde »er in toe, en verschafte hun de benoodigheden, potlooden, pennen, papier, etc. Zij slaagden zeer goed. »*De Schaakspeler* was eene treffende studie, die op elk »soort van spel kon toegepast worden: uit dit oogpunt »beschouwd paste het voorbeeld zeer goed voor mijne »leerlingen, die meerderdeels, van liefhebbers van het »billard en van de flesch, liefhebbers van het kaarten dobbelspel waren geworden. Het vervaardigen dier »kopie had, daarenboven, het voordeel de geheele »oplettendheid des teekenaars te vereischen. De andere gevangenen waren er levendig mede ingenomen, en gedurende een of twee jaren werd er door »hen achtereenvolgens een aanzienlijk aantal kopijen »van vervaardigd."

Na nog eenigen tijd te hebben laten voorbij gaan, hield SARAH MARTIN zich bezig een fonds te verzamelen, afzonderlijk bestemd om werk te verschaffen aan de gevangenen op het oogenblik dat zij in vrijheid gesteld werden, »hetwelk mij tevens gelegenheid »gaf op hun gedrag een waakzaam oog te houden."

Zoo had zij, in weinige jaren, gedurende welke haar geest zich trapsgewijze gebragt had op de hoogte van hare taak, met de daad de gewigtigste vragen van het gevangenisstelsel behandeld en opgelost, geleid tot zedelijk en verstandelijk onderrigt, bezigheid gedurende den straftijd, arbeid na de in-vrijheid-stelling. Terwijl, verre van haar, groote en achtingwaardige menschenvrienden, wier namen haar zelfs onbekend waren, onderzochten, redetwistten en geheele boekdeelen vol schreven over de middelen om deze uitkomsten te verkrijgen, over de wijze, waarop men te werk moest gaan, nasporingen en redetwisten, die nog voortduren, ging eene arme vrouw, eene eenvoudige naaister, regt op het doel aan, en bereikte het bij de eerste poging! Het is, zonder twijfel, mogelijk, dus de middelen, welke zij bezigde welke zij uitvond, want alles moest nog voortgebragt worden, niet altijd de meest geschikte, en doelmatigste waren tot het doel dat bereikt moest worden. Maar zij had tegen eene menigte hinderpalen te worstelen, die nu niet meer bestaan; de orde in de gevangenissen was, toen nog in hare kindschheid; alles wat zij bedacht, ademde den besten geest en wanneer men de uiterst beperkte bronnen nagaat, welke haar ten dienste stonden, zal men ligtelijk erkennen, dat het moeijelijk zijn zou beter te doen. (*Vervolg hierna.*)

Advertentiën.

OPENBARE VERKOOPING, ten overstaan van den Notaris Mr. *W. BLOEMERS*, te *Doesborgh*, in het *Heeren-Logement*, op Woensdag den 16den Februarij, bij inzet, en 14 dagen later, den 1sten Maart eerstkomende, bij finale toeslag, van de navolgende ONROERENDE GOEDEREN, binnen *Doesborgh*:

Een HEERENHUIS, aan de Nieuwstraat, met een hoog BORDES, hebbende beneden *drie* KAMERS, en boven *één*, geplafonneerd en behangen of beschilderd; voorts ruime KEUKEN, KELDER en DIENSTBODENKAMER, ZOLDER en onderscheidene BERGPLAATSEN en GEMAKKEN, — met een TUIN achter, groot 5 Roeden, en een stukje MOES- of TUINLAND over de Straat, groot 2 Roeden, vóór het Huis, dat eene zeer vrolijke ligging en ruim uitzigt heeft over den *IJssel* enz. — Door sterfgeval dadelijk te aanvaarden.

Eeen HEERENHUIS, in de Veerpoortstraat, met een TUINTJE, bewoond door den Heer Ontvanger *WIJNEN*. — Dit Huis is voorzien van *twee* BENEDENKAMERS, behangen en geplafonneerd, van een' KEUKEN en KELDER, en *vier* BOVENKAMERS, ZOLDER, WELPOMP en REGENBAK en verdere GERIEFLIJKHEDEN. — Dit, en het eerstgenoemd Huis, zijn voor eenige jaren nieuw gebouwd, en over het geheel modern ingerigt, en ook met de vereischte STOOKPLAATSEN voorzien.

Een HEERENHUIS, in de Koepoorstraat, beneden met *vier* VERTREKKEN, waarvan een is behangen, en boven mede met *vier* VERTREKKEN, waarvan twee zijn behangen en geplafonneerd. Voorts ruime OPENPLAATS, met KEUKEN, en SCHUUR of BERGPLAATS, ZOLDER en KELDER, en REGENWATERBAK. — De stand is levendig en goed.

Een HUIS en ERVE, met een TUIN daarachter, staande aan de Ooijpoorstraat, met *vijf* WOONVERTREKKEN, KEUKEN, KELDER, POMP enz. benevens nog *twee* kleine HUIZEN daarnevens. — Dit paud door onderscheidene personen bewoond, is bijzonder gunstig gelegen voor winstgevende Affaires en kleinhandel.

Een kamp MOERLAND aan de Nieuwstraat tegen den Wal, groot 19 Roeden en 40 Ellen.

Voorts van *drie* WEIDEN onder de Gemeente *Angerlo*, als:

De *Groote en Kleine Heegemunde*, groot 6 Bunders, 41 Roeden en 20 Ellen,

De *Engelersleeg*, aan twee blokken, groot 11 Bunders, 48 Roeden en 80 Ellen.

De *Hooge* of *Mentingshorst*, ook wel *Schaapsdoornshorst*, groot 7 Bunders, 94 Roeden en 80 Ellen.

Deze twee laatste Weiden zijn inmiddels ook UIT DE HAND TE KOOP.

Narigt te bekomen, met *gefrankeerde brieven*, voor de beide eerste Huizen bij den Heer *J. J. NESSER Jr.*, Executeur Testamentair, en verder in het algemeen ten kantore van voornoemden Notaris, te *Doesborgh*.

---

† † † Alle degenen, die mogten te vorderen hebben van, of verschuld zijn aan de Nalatenschap van den Heer *JACOBUS BRONKHUIJZE*, *Oud-Burgemeester van Rijnsburg*, laatst gewoond hebbende en overleden op den Huize *Laagsoeren*, bij *Dieren*, in *Gelderland*, gelieven daarvan ten spoedigste opgave of betaling te doen, aan een der Ondergeteekende Executeuren-Testamentair, *P. W. BRONKHUIJZE*, te *Doesborgh*, of Mr. *JB NIJHOFF*, Notaris te *Arnhem*.

P. W. BRONKHUIJZE.
JB. NIJHOFF.

---

† † † De ondergeteekende berigt zijnen geëerden begunstigers, dat zijn MAGAZIJN, met het voorjaar geheel nieuw zal worden gesorteerd in de nieuwst uitkomende STOFFEN en HEEREN-ARTIKELEN, en dienten gevolge de nog voorhandene goederen, tegen verminderde prijzen zullen worden opgeruimd.

E. VAN DER ELST
Bakkerstraat No. 111.

Stads Schouwburg.

N°. 10 in het Abonnement.

Op Zaturdag den 5den *Februarij* 1848,

DE TOOVERES CIDONIA,

Tooneelspel in 4 bedrijven, door den Schrijver van *Aballino*.

Na hetzelve:

DE MOOIJE KLEINE MODEMAAKSTER.

AANVANG TEN 6 *URE.*

ROSENVELDT,
Directeur.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 2 Febr. 1 El 1 Palm 4 Duim; gew. 12 D. gev. 0 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.